

בס"ד

פרשת האזינו – הרב ברוך רזנבלום שנת תש"ע.

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת האזינו. השבת, שבת שובה.

אנחנו נעמוד בע"ה בשיעור, על עבודת יום הכיפורים, זה יהיה עיקר השיעור בע"ה, אבל נאזכר פסוק אחד מן הפרשה:

(דברים לב, יא) כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ עַל-גּוֹזְלָיו יִרְחַף כְּפִרְשׁ כְּנָפָיו יִקְחֵהוּ יִשְׁאַהּוּ עַל-אֶבְרָתוֹ

אומר כאן רש"י - **כנשר יעיר קנו**. ניהגם ברחמים ובחמלה, כנשר הזה רחמני על בניו ואינו נכנס לקנו פתאום, עד שהוא מקשקש ומטרף על בניו בכנפיו, בין אילן לאילן בין שוכה לחברתה, כדי שיעורו בניו, ויהא בהם כח לקבלו.

רש"י אומר כאן בשם חז"ל, לנשר, שהוא העוף הגדול ביותר מבין העופות, ואם הוא יורד על הקן בלי התראה מוקדמת, אז הגוזלים ימותו מיד. אז אם הנשר רוצה, שהגוזלים שלו יקבלו את הנחיתה שלו על הקן, וישארו בחיים, הוא חייב להעיר אותם.

כשמודיעים לאדם, שהוא צריך לקבל איזה טיפול רפואי, הוא מכין את גופו לקראת זה.

היום גם השיטה הרפואית ככה – לפני שרופא בא לתת לך חיסון, הוא אומר לך "אני הולך להזריק לך, אתה תקבל דקירה".

היום זה הדרך, פעם היו עושים הכל בסוד, היית מרגיש פתאום עקיצה, לא היית יודע מאיפה זה בא לך ©

היום, הטכניקה אומרת – תודיע לו קודם. למה ?

כי הוא מכין את עצמו נפשית.

אותו דבר הנשר. הנשר לא יבוא ישר על הקן, כי אחרת הוא יהרוג את הגוזלים, אז מה הוא עושה ?

אומר רש"י, שהוא לוקח את הכנפיים, ומרעיז איתם, ועובר מאילן לאילן, משוכה לחברתה, וכך הוא מאותת לגוזלים שהוא מגיע, ואז הגוזלים מכינים את עצמם, יש להם כוח לקבל אותו.

כך הקב"ה. הקב"ה, הוא כאן הנמשל בנשר.

אומר כאן רש"י - **כְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוֹ** – קב"ה נקרא בשם נשר, כי כתוב בפרשת יתרו (שמות יט, ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים, שם נמשל הקב"ה לנשר. הוא לקח את עם ישראל, בשעה שהוציא אותם ממצרים ...

לוקחים רבותינו את הפסוק הזה, וממשילים אותו לימים הנוראים.

(יואל ב, יא) כִּי יָדוּל יוֹם ה' ... בשבוע הבא, יום הכיפורים בע"ה, היום הגדול והנשגב, שעליו אומר דוד המלך בתהילים (קלט, טז) **... יָמִים יִצְרוּ (ולא) וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם .**

יש לקב"ה, כך כתוב בתנא דבי אליהו, 365 ימים בשנה.

אמר הקב"ה – לי יש יום אחד, זהו יום הכיפורים.

אז לקראת היום הזה, שהקב"ה בא, אז כמו שהנשר מזיז את כנפיו, כדי שיוכלו הגוזלים יוכלו לקבל אותו, כך נתן לנו הקב"ה, שלושים ימים בחודש אלול, נתן לנו את עשרת ימי תשובה. הוא עובר מענף לענף, ממדרגה למדרגה, עד השיא בע"ה, יום הכיפורים.

יום הכיפורים, ועשרה ימים הללו, שבין ראש השנה ליום הכיפורים, אלו הימים של קירבת אלוקים, הכי גדולה שיש בשנה.

דורשים חז"ל בגמרא (מסכת ראש השנה יח, א) - {ישעיה נה-ו} **דְּרָשׁוּ ה' בַּהֲמַצְאוֹ הַתֵּם בִּיחִיד הַכֹּא בַּצְּבוּר בִּיחִיד אִימַת אִמֵּר רַבָּה בַּר אֲבוּהָ אֵלּוּ עֶשְׂרֵה יָמִים שְׁבִין ר"ה לַיּוֹה"כ** – אלו הימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים, שבהם יש קירבת אלוקים מיוחדת.

בזכות מה זכינו לזה ?

אומרים חז"ל (פרקי דרבי אליעזר) – רב נהוראי אומר מפני מה נתנה תורה עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים? כנגד עשרת הניסיונות שנתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם.

למרות שכל בן-אדם תגיד לו תשובה, נראה לך הגיוני ?

הוא יגיד לך – בטח, למה לא!?

הוא 27 שעות צם, הוא דופק על החזה עשר פעמים. הוא דומה למלאך, הוא הולך בלבן, עומד כל היום על הרגליים, עם כל זה, הוא אומר – ולמה שתשובה לא תעזור ?

כי חז"ל אומרים (ילקוט שמעוני, אות תשי"ב) – שאלו לחכמה, חוטא מה ענשו ?
אמר – חטאים תרדף רעה - אין מושג כזה של ויתור, עברתה עבירה אתה מקל קנס.
שאלנו לנבואה, חוטא מה ענשו ?
אמרה הנבואה – הנפש החוטאת תמות.
שאלו לקב"ה, חוטא מה ענשו ?
יעשה תשובה ויתכפר !

תשובה זה נגד היגיון !

זוהי מתנה שקיבלנו מהבורא יתברך, כי מלך שמחל על כבודו, אין כבודו מחול ... אבל אבא שמחל על כבודו, כבודו מחול, לכן דבר ראשון אנחנו אומרים **אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה.**

קודם כל אתה אבא. יסוד התשובה, לא בא ממלך ! מלך צריך להראות את כל התוקף שלו !

אבא, יכל לוותר. הקב"ה הוא קודם כל אבא. מהלך התשובה הוא נגד ההיגיון, אין לזה שכל. זוהי מתנה, שנתן הקב"ה לעם ישראל, לבניו.

לכן, הימים הללו, והיום הגדול הזה שאנחנו מתקרבים אליו בס"ד, נאמר בע"ה, במהלך יום הכיפורים כל עדה ועדה עפ"י מנהגיה, נחזור פעם אחר פעם, על י"ג מידות של רחמים.

בני עדות אשכנז, אמרו היום, בפיוט - יי, יי: **תמכתי יתדותי בשלש עשרה תבות. ובשערי דמעות פי לא נשלבות. לכן שפכתי שיח פני בוחן לבות. בטוח אני באלה ובזכות שלשת אבות.**

בי"ג מידות של רחמים, בזה אנחנו תומכים את היתד שלנו. זוהי ההנהגה שלנו.

אני חושב, שבני עדות המזרח, עפ"י מה שספרתי, הם אומרים ביום הכיפורים 26 פעמים י"ג מידות של רחמים. זוהי עבודת יום הכיפורים.

איך זכינו לזה, מה זה ההנהגה של י"ג מידות של רחמים ?

בפרשת כי תישא, לאחר שמשה רבינו ראה שזה עת רצון בשמים, הוא מבקש מהקב"ה – ריבונו של עולם (שמות לג, יח) **ה'אני נא את כבודך...**

והקב"ה אומר לו (יט) **...אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך ונתתי את אשר אחן ורחמתי את אשר ארחם.**

אומר המדרש (תנחומא שמות, כ"ז) - **ונתתי את אשר אחן (שמות לג, יט) וגו'. באותה שעה, הראה לו כל אוצרות של מתן שכתן של צדיקים, של כל אחד ואחד לפי מעשיו. והוא שואל האוצר הזה של מי הוא. והוא אומר: של עושה צדקות. והאוצר הזה של מי הוא, והוא אומר של בעלי תורה. והאוצר הזה של מי הוא, של מכבדיהם. והוא מראה לו אוצר גדול מכלם. הוא אומר: רבונו של עולם, האוצר הגדול הזה של מי. אומר לו: מי שיש לו מעשים טובים, אני נותן לו משכרו. ומי שאין לו, חנם אני עושה ונותן לו מזה, שנאמר: ונתתי את אשר אחן ורחמתי את אשר אחן. דבר אחר, ונתתי את אשר אחן. אשר נחון אין קתיב אלא את אשר אחן, למי שמתבקש לו, ונתתי את אשר אחן (שמות לג, כ), למי שאני מבקש לחן. ורחמתי את אשר ארחם.**

אוצר מתנת חנם, זה מה שיש בשמים, והוא האוצר הגדול ביותר שיש !

בני עדות אשכנז, אומרים במוצאי שבת הראשון של הסליחות "נא שגבם באוצר המוכן בזבולך, עדיך לחון חנם באים אליך".

אומר המדרש, בפרשת ואתחנן - ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר. משה רבינו בא ומדבר תחנונים לפני הבורא.

משה רבינו צריך להתחנן ???

אומר המדרש – כן ! אין לו לאדם כלום אצל בורא.

הקב"ה לא חייב לך שום דבר !

אף אחד לא יכל לבוא בדרישה – מגיע לי ! הכל זה אוצר מתנת חנם. באים אליך בבקשה "תן לנו מאוצר מתנת חנם"...

אנחנו יודעים שלא מגיע לנו כלום.

האמת היא, שאתה אומר את המשפט הזה, אתה מתבייש "ריבונו של עולם, חננו ועננו כי אין בנו מעשים"

אתה בא לקב"ה – ריבונו של עולם, תן לנו, כי אין לנו כלום... מה זה, איזו מן בקשה זו ?

אתה בא, ומבקש מהקב"ה – ריבונו של עולם, נכון, הבטחתי לך בשנה שעברה, לקחתי הלוואה מיליון שקל... נתתי לך עשרה תשלומים... כל הצ'קים קפצו, נכון ?? אז תן לי עוד פעם !

איזו בקשה ? מה אתה מבקש ?? "אין בנו מעשים" ... לא עמדת במה שהבטחת, אז מה אתה מבקש ?

זה – "עדיך לחון חנינם באים אליך" !

אנחנו יודעים שאנחנו לא בסדר, ומבקשים, אבל הבקשה בבאה מתוקף הידיעה, שהוא לא חייב לך כלום, ואתה מקבל מ"מתנת חנינם".

הקב"ה מגלה למשה רבינו, שיש הנהגה שמתפעלת את מידת הרחמים. מהי ההנהגה ?

זוהי ההנהגה של י"ג מידות של רחמים.

אומר רש"י (פרשת כי-תשא) - **ויאמר אני אעביר וגו'**. ללמדך סדר בקשת רחמים, אף אם תכלה זכות אבות. וכסדר זה שאתה רואה אותי מעוטף וקורא י"ג מדות (ראש השנה יז), הוי מלמד את ישראל לעשות כן, ועל ידי שיזכירו לפני רחום וחנון, יהיו נענן, כי רחמי לא כלים.

יסוד הדברים בגמרא (מסכת ראש השנה יז, ב) - **אמר רב יהודה ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר { שמות לד-י } הנה אנכי כורת ברית.**

אומרת הגמרא שם, כמה שורות לפני - **א"ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו מלמד שנתעטף הקב"ה כשליח צבור והראה לו למשה סדר תפלה אמר לו כל זמן שישראל חוטאין יעשו לפני כסדר הזה ואני מוחל להם...**

במדרש (תנחומא, פרשת וירא) מובא, שהקב"ה התעטף בטלית, והראה למשה רבינו סדר תפילה.

חז"ל אומרים, כך מופיע בזה הקדוש (דף א, א) - **רבי חזקיה פתח, פתיב, (שיר השירים ב) (פנחס רלג, ופ' תשא קפט) קְשׁוּשָׁנָה בֵּין הַחוּחִים. מֵאֵן שׁוֹשְׁנָה, דָּא כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל. (בגין דאית שושנה ואית שושנה), מה שושנה דאיהי בין החוחים אית בה סומק וחור, אוף כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל אית בה דין ורחמי. מה שושנה אית בה תליסר עליון, אוף כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל אית בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מפל סטרהא. י"ג מידות הרחמים, מגנים עליה מכל צדדיה.**

ברבינו בחיי (פרשת כי תשא) הוא כותב – וצריך אתה לדעת, כי כל המבין י"ג מידות, ויודע פירושן ועיקרן ומתפלל בהם בכוונה, אין תפילתו חוזרת ריקם, אלא אם כן, היו בידו עבירות שמעקות את זה. והנה בזמן הזה, שאנו שרויים בגלות, ואין לנו כהן גדול לכפר על חטאינו, ולא מזבח להקריב עליו קרבן ולא בית המקדש להתפלל בתוכו, לא נשאר לנו לפני ה', בלתי תפילותינו וי"ג מידותיו. ומתוך י"ג מידות אלה, למדנו סדרי תפילה ובקשת רחמים, מאת אדון הכל יתעלה.

הדבר היחיד שנשאר לנו, זה י"ג מידות !

יום הכיפורים, לכל העדות והחוגים, מתעטפים בטלית, לפני 'כל נדרי', ונשארים עם הטלית בלילה.

כולנו יודעים, שלילה לאו זמן ציצית. אף פעם בשנה, אנחנו לא מתעטפים בלילה.

יש תימנים שמתעטפים בשבת, יש חסידי קרלין, אבל רוב העדות, לא הולכים עם טלית בלילה.

פעמיים בשנה, אנחנו נשארים עם טלית לתפילת ערבית - ליל יום הכיפורים ומוצאי יום הכיפורים. למה ?

למה בראש השנה אנחנו לא מעוטפים ? מה יש ביום הכיפורים, שצריכים להיות מעוטפים בטלית ?

אומרים המפרשים – היות והקב"ה גילה למשה רבינו, את דרך עבודת י"ג מידות של רחמים, וכשהראה למשה רבינו את י"ג מידות של רחמים, לימדו שתי דברים:

האחת – סדר העבודה של י"ג מידות, שצריכים להיות מעוטפים בטלית, והשני – שליח ציבור. אי-אפשר לומר י"ג מידות של רחמים, בלי ציבור.

כדי להפיק את כל התועלת, מיי"ג מידות של רחמים, צריכים שתי דברים – להיות מעוטף בטלית ולומר את זה בציבור.

בא בעל צרור המור בפרשת כי-תשא, ושואל שאלה [אותה שאלה מופיעה גם בראשית חכמה, שער הענווה, פרק א, וגם באלשיך הקדוש, פרשת שלח] - חז"ל אומרים לנו **אמר רב יהודה ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם**. כמה אנשים אמרו י"ג מידות של רחמים ולא נענו ? כמה אנשים שהיו בצרה, ואמרו י"ג מידות של רחמים ולא נענו ?

אומרים כולם תשובה אחת – בגמרא לא כתוב **יאמרו לפני**, אלא כתוב **יעשו לפני כסדר הזה**. הדרישה של הקב"ה, זו לא אמירה אלא עשיה.

יעשו לפני כסדר הזה מה הוא חנון, אף אתה חנון... מה הוא רחום, אף אתה רחום... מה הוא ארך אפים, אף אתה ארך אפיים... מה הוא רב חסד, אף אתה רב חסד... אם אתה תלך באותה דרך, אז מידת הייג מידות מתופעלת.

אז למה אנחנו אומרים את זה בכלל ?

אנחנו אומרים את זה, כדי שנשנן את המידות האלה, שיכנסו ללבנו, שנשריש אותם בנו, וע"י שנשריש אותם בתוכנו, זו הזכות שיש לנו לקראת הגאולה, לקראת זה שאנחנו נקבל מחילה.

בספר החיים, כותב אחיו של המהר"ל – לכן אומרים ייג בציבור, לכן נתעטף הקב"ה בטלית כשליח ציבור, כי לא יתכן שבאדם אחד, יהיו כל הייג מידות האלה.

אדם שיש בו את ייג המידות האלה, הוא ודאי מלאך. אז איך תגיע לזה ?

אומר אחיו של המהר"ל – בציבור תמיד יהיה מישהו, שיש בו את המידות האלה.

אז יש ציבור, אחד הוא רחום, אחד הוא ארך אפים, אחד הוא רב חסד... כל אחד יש בו מידה, וביחד כציבור, מצליחים לתפעל את ייג מידות של רחמים.

לאחר ההקדמה הזאת, נוכל בע"ה להיכנס לעומק הענין של יום הכיפורים:

בשיעור לפני כמה ימים, הזכרתי פיוט שבני עדות אשכנז אומרים אותו, ואח"כ מישהו העיר לי, שזה לא נכון, איך שבני עדות אשכנז אומרים אותו וזה טעות... אבל מה לעשות שהטעות הזאת כבר השתרשה, ואני חושב שכבר מאתים שנה אומרים את אותה טעות ?

יכל להיות שהוא צודק... אבל עפ"י "הטעות" שאנחנו אומרים, אנחנו אומרים ככה – וכל מאמינים שהוא דיין אמת, ההגוי באהיה אשר אהיה".

מה פירוש הדבר **דיין אמת** ? איפה הוא בא לידי ביטוי, שהוא **דיין אמת** ?

בזה שהוא "אהיה אשר אהיה"... מה זה ?

את השם הזה, אנחנו מוצאים בפרשת שמות.

בפרשת שמות, בשעה שמושה רבינו בא לקב"ה, ושואל אותו – (שמות ג, יג) **וְאָמַרְתִּי לָהֶם אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם וְאָמַרוּ לִי מַה שְּׁמוֹ מַה אֶמַר אֲלֵהֶם ?**

אומר לו הקב"ה, שם שמופיע פעם אחת בתורה, שלוש פעמים בפרשה (שם, יד) **אחת ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה**

מה זה השם הזה ?

אומר הרמב"ן – השם הזה אומר דבר אחד – כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך.

באותה דרך שאתה מתנהג איתי, אני מתנהג איתך.

אותו רעיון מופיע בנפש החיים (שער א', פרק ז), הוא מביא מדרש, במדרשים שלנו זה לא מופיע:

אומר דוד המלך בתהילים (קכ"א, ה) **ה' שִׁמְרֵךְ ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ.**

שואל נפש החיים – מה זה ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ ?

ואומר – ה' פועל איתך, כמו הצל שלך. מה הצל, אתה מוציא לו אצבע, מוציא לך אצבע. הוצאת לו שני אצבעות, מוציא לך שתי אצבעות, אף הקב"ה כן. כמו שאתה מתנהג, הוא מחזיר לך אותו דבר.

במאמר המוסגר – יתרו, החליט להתגייר בגלל דבר אחד – בגלל ההנהגה של **אהיה אשר אהיה**.

אומר יתרו (שמות יח, יא) **עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים כִּי בָדַבְרָ אֲשֶׁר זָדוּ עָלֵיהֶם.** מזה שאני רואה, שהקב"ה יכל לתת לכל אחד, בקדרה שבה בישלו בה נתבשלו, כל אחד קיבל במדויק את מה שמגיע לו.

אחד ניכנס למים כמו קש, אחד כמו עופרת... כל אחד קיבל את המינון הנכון ! אין אלוה כזה בעולם !

ההנהגה הזאת של אֶהֱיָה אִשָּׁר אֶהֱיָה, זו הנהגה שבה נבחן דיין האמת.

"וכל מאמינים שהוא דיין האמת... "איפה ??? "ההגוי ב אֶהֱיָה אִשָּׁר אֶהֱיָה".

רש"י בספר הושע, אומר על פסוק, שאנחנו אומרים אותו, בשעה שאנחנו כורכים את הרצועות על האצבע (הושע ב, כא)
וְאִשָּׁרִיתִי לִי לְעוֹלָם וְאִשָּׁרִיתִי לִי בְצַדִּיק וּבְמִשְׁפָּט וּבְחֶסֶד וּבְרַחֲמִים

אומר רש"י - **בצדק ובמשפט**. שתתנהגו בהן: **ובחסד וברחמים**. שיבא לך מאתי על ידיהם באברהם אבינו כתיב (בראשית יח) כי ידעתיו למען אשר יצוה וגוי לעשות צדקה ומשפט וכנגדן נתן לבניו חסד ורחמים מאת הקב"ה שנאמר (דברים יג) ונתן לך רחמים ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד.

אם אתה תעשה צדק ומשפט, אני כנגד זה, יעשה חסד ורחמים. זוהי ההנהגה שכותב רש"י, בהנהגה של אֶהֱיָה אִשָּׁר אֶהֱיָה.

בפרשת אמר, שהיא פרשת המועדים, בתוך הפרשה של המועדים, מתחילה התורה לדבר על מצות חג הפסח:

(ויקרא כג, ד) **אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מְקַרְאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם: (ה) בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבִים פֶּסַח לֵה'.**

מיד לאחר מכן, חג השבועות - (טו) **וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמִּקְרַת הַשִּׁבֹּת מִיּוֹם הַבִּיאָכֶם אֶת עֹמֵר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שָׁבֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה...**

ניגמר חג השבועות... מה מגיע? ראש השנה.

פתאום בין שבועות לראש השנה, ניכנס פסוק - (כב) **וּבִקְצֶרְכֶם אֶת קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בִּקְצֶרְךָ וְלִקַּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקַט לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם ...** מה זה ניכנס לפה ???

אם זה פרשת המועדים, אז מה פתאום ניכנס לפה לקט שכחה ופאה !!

אומר רש"י - **ובקצרכם**. חזר ושנה לעבור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף מה ראה הכתוב לתנה באמצע הרגלים, פסח ועצרת מכאן וראש השנה ויום הכפורים והחג מכאן, **ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאלו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו.**

רבתי, לאחר דברי רש"י, בא המשך חכמה ושואל שאלה עצומה – אני לא מבין, למה הפסוק הזה, צריך להיכנס בין חג השבועות לראש השנה? אותו פסוק יכל להיות במקום אחר, בסוף המועדים, למה דוקא כאן?

אומר המשך חכמה, דבר מעניין מאוד, רק הוא מקדים הקדמה קטנה:

אומר המדרש (ויקרא רבה, פרשת אמר, פרשה כ"ט) - **אמר רבי ברכיה ורבי חלבון בשם רבי שמעון בן יוחאי, רבי מאיר היה דורש (תהלים עח, לב): ככל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו, זה אבינו יעקב שלא האמין ולא עלה, אמר לו הקדוש ברוך הוא אלו האמנת ועלית עוד לא ירדת, ועכשיו שלא האמנת ולא עלית עתידין בניך שיהו משתעבדין בארבע מלכיות בעולם הזה במסים ובארנוניות ובזימיות ובגלגליות, באותה שעה נתיירא יעקב, אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם יכול לעולם, אמר לו (ירמיה ל, י): ואל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק, כמה דאת אמר (ישעיה לט, ג): מארץ רחוקה באו אלי מבבל, (ירמיה ל, י): ואת זרעך מארץ שבים, מגלילא ומאספמיא ומחברותיה. (ירמיה ל, י): ושב יעקב מבבל, (ירמיה ל, י): וישקט ממדי, (ירמיה ל, י): ושאנן מנון, (ירמיה ל, י): ואין מחריד מאדום, (ירמיה ל, יא): כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיד שמה, אמות העולם שהן מכלין את שדותיהן אעשה כלה, (ירמיה ל, יא): ואותך לא אעשה כלה, אבל ישראל שאין מכלים שדותיהם כמה דאת אמר (ויקרא כג, כב): לא תכלה פאת שדך, לא אעשה כלה. (ירמיה ל, יא): ויסרתיך למשפט, מיסרך ביסורין בעולם הזה כדי לנקותך מעונותיך לעתיד לבוא, אימתי בחדש השביעי.**

שואל המשך חכמה - מה זה הענין הזה, שהתורה כותבת לקט שכחה ופאה, לפני ראש השנה?

אני אומר את היסוד שלו בעפ"ה, מבלי לקרוא אותו בפנים, למרות שמי שירצה לקרוא אותו בפנים, הדברים שלו נפלאים.

המשך חכמה יוצא ברעיון נפלא – אם היו שואלים אותי, אומר המשך חכמה, אני הייתי עושה את ראש השנה, בראש חודש ניסן, למה?

עם ישראל, רובו עוסק בחקלאות, אם ככה, בחורף, החקלאים אין להם עבודה... מה זה אין להם עבודה?

חורשים בתחילת החודש.. זורעים... ומחכים לגשם... חוץ מלהתפלל וללמוד, אין מה לעשות בחורף....

אז מה היהודים עושים בחורף, שואל המשך חכמה?

יושבים בכולל ולומדים.

הגויים, שגם הם חקלאים, מה הם עושים בחורף ?

יושבים בבתי מרזח ועושים עבירות .

אם היה ראש השנה בחודש ניסן, הוא אומר, מה היינו מרוויחים ?

שעם ישראל היה מלא במצוות, והגויים היו מלאים בעבירות.

הלך הקב"ה, ועשה את ראש השנה בא' בתשרי. אז מה קורה ?

עבר קיץ שלם... מה עשו היהודים ומה עשו הגויים ?

הגויים לא עשו הרבה עבירות, כי הם היו עסוקים בלקטוף ולקצור את היבול בשדה, והיהודים לא עשו מצוות, כי הם היו עסוקים בשדה !

מה הרווחנו !! עדיף שראש השנה יהיה בחודש ניסן. שאלתו של המשך חכמה.

אומר המשך חכמה רעיון נפלא – הקב"ה רצה שראש השנה יהיה, בזמן הקציר של התבואה, למה ?

כדי שראש השנה יהיה, אחרי לקט שכחה ופאה. למה ??

תשמעו רעיון נפלא שהוא מביא – אומרת הגמרא (מסכת בבא בתרא יא, א) - תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באתה אשה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים עמד ופרנסה משלו לימים חלה ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהחיה אשה ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו מיד קרעו לו גזר דינו תנא הוסיפו לו עשרים ושתים שנה על שנותיו.

אומר המשך חכמה- בנימין הצדיק, היה עוד לפני כן צדיק. בנימין הצדיק, הגיע זמנו למות . באים מלאכים ואומרים לקב"ה – לא תתן לו לחיות !!

אמר הקב"ה – כן. אאריך לו את חייו בעוד 22 שנה.

שואל המשך חכמה – מה השתנה ?

ואומר – זוהי ההנהגה של מידה כנגד מידה. אם אתה עושה פעולה, שהיא מעל לגדר הטבע, שהיא מעל לכוחותיך, אז למרות שגזר עליך למות, הקב"ה משנה לך את הגזירה !

וזה בעצם מה כתוב בגמרא – ארבעה דברים מקרעים את גזר דינו של אדם, אחת מהם זו מצות הצדקה.

למה דוקא צדקה ?

כי אם אתה נותן יותר ממה שאתה יכל, אז גם הקב"ה נותן יותר .

אומר המשך חכמה – עכשיו תבין, למה ציוה הקב"ה, על לקט שכחה ופאה. מעשרות, יש רשות לבעל הבית, למי הוא נותן. בלקט שכחה ופאה, אין רשות לבעל הבית לגעת בזה. הוא משאיר בשדה את הפאה, את הלקט את השכחה, ובא העני ולוקח את זה.

יושב אדם בבית, הוא גמר לקצור את השדות, פתאום הוא רואה מהחלון, בן-אדם מגיע עם מרצדס שחורה, גג פתוח..

הוא נעצר ליד השדה, מוציא מגל ומתחיל לקצור....

הוא רוצה לצעוק לו – הלו, גנב !!!

רגע... מה אתה צועק ? מי אמר לך שהמרצדס שלו ? אולי הוא נהג בוס ? ☺ אולי הוא שכיר יום... מה אתה צועק !?

אומר המשך חכמה – הוא רואה מי לוקח... הוא לא יכל להגיד לאף אחד "לא לקחת", למה ?

כי התורה הוציאה את זה משליטתו - אתה אל תתערב מי לוקח !

שואל המשך חכמה – מה היה אכפת לקב"ה, שבעל הבית יקצור ויתן לעניים ?

ואומר – הקב"ה, רצה לתת זכויות לעם ישראל, לפני ראש השנה ויום הכיפורים. למה ?

אומר רעיון נפלא – אדם מגיע בראש השנה וביום הכיפורים, ומבקש מהקב"ה בקשות "ריבונו של עולם, תן לי !"

לא מגיע לך!

באים המלאכים ואומרים – ריבונו של עולם, הוא נתן לקט, שכחה ופאה, גם כן לאנשים שלו מגיע, והם לקחו!

אז כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך!

הלך הקב"ה, וציווה לקט שכחה ופאה, לפני יום הכיפורים, דוקא שם הוא הכניס את זה, למה?

כדי לזכות אותנו במצוה, של לקט שכחה ופאה. שניתן לכולם צדקה, בלי לעשות חשבון, כי זו תהיה הזכות שלנו ביום הדין!

רעיון נפלא, של המשך חכמה!

רבותי, על בסיס זה, נחזור לגמרא, שדיברנו עליה בעבר, אבל אני רוצה לחזור עליה מכיוון אחר:

הגמרא (מסכת ברכות יח, ב) מספרת סיפור – והתניא מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשני בצורת והקניטתו אשתו והלך ולן בבית הקברות ושמע שתי רוחות שמספרות זו לזו אמרה חדא לחברתה חברתי בואי ונשוט בעולם ונשמע מאחורי הפרגוד מה פורענות בא לעולם אמרה לה חברתה איני יכולה שאני קבורה במחצלת של קנים אלא לכי את ומה שאת שומעת אמרי לי הלכה היא ושטה ובאה ואמרה לה חברתה חברתי מה שמעת מאחורי הפרגוד אמרה לה שמעתי שכל הזרע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו הלך הוא וזרע ברביעה שניה של כל העולם כולו לקה שלו לא לקה...

כשחז"ל מדברים על שני בצורת, אנחנו מדמיינים שנת תשס"ח היתה שנת בצורת, אז מה עשו?

ארגנו מס על המים, על כל קוב נוסף תשלם עוד שקל וחצי, כדי שתרגיש את הבצורת.

כשחז"ל אומרים שנת בצורת, זה אין מה לאכל ואין מה לשתות! יתחיל היבול רק בחורף הבא, עד אז, אין מה לאכל...

דופק עני על דלתו של חסיד, ערב ראש השנה, ארבע אחרי הצהריים....

"אפשר לקבל משהו לאכל?"

אדוני היקר, אם היה לי, תאמין לי, הייתי נותן לך. יש לי בדיוק, מה שאני צריך למשפחה – 4 תמרים, 4 רוביא, 4 סילקא, 4 גרעינים של רימונים, הכל בארבע, אין לי שום דבר ספיר.

"אין לך... אז תן לי לפחות כסף, אני אלך לקנות"

"אם היה לי כסף, הייתי קונה 5 רוביא!"

"מה... בית בלי כסף!?"

"לא... יש כסף, אבל יש דינר אחד, שהוא נמצא בסליק, בצד... הוא כמו מה שנקרא 'שבור בשעת חירום' ☺"

"תעשה טובה, תן לי את הדינר הזה לראש השנה... מה אתה הולך לתקוע איתו בשופר!?! תן לי אותו!"

טוב... נו... אומרים חז"ל, שהחסיד הזה, התמלא רחמים על אותו עני... עלה למעלה, מזיז את הכל... מוציא את הדינר "בבקשה... תכלה שנה וקללותיה... עכשיו אני מרגיש מה זה כדלים וכרשים דפקנו דלתיך... אני עכשיו ביתרת 0"

הוא סוגר את הדלת, והגברת פותחת את דלת החדר שינה...

"מי זה בא??"

"מה מי היה!?! מה את חושבת, הביאו פרחים!?! בא עני לבקש צדקה... מה זה מי היה!?! עני!"

"נו... ומה נתת לו???"

"מה יכולתי לתת לו!?"

"מה נתת לו???? הרי ראיתי שהתנהל דיון רבע שעה... הרי נתת לו משהו! להגיד 'אין', זה לוקח 20 שניות, מה נתת לו?"

"מה כבר נתתי לו?! נתתי לו... את הדינר האחרון מהמטבח..."

"מה?????"

"כן... מה קרה? הרי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה... מה את דואגת???"

"אז למה לא אמרת את זה לפני ?? " ☺

לא היה ממש סימפטי בבית.....

הרי כתוב במשנה ברורה, שאסור לכעוס בראש השנה, אז תארו לכם איך הוא ברך את אשתו ☺

בלילה, הוא חוזר הביתה, אחרי התפילה... אוכלים את הסעודה..

"הרבנית.. הלילה, אני לא ישן בבית"

"איפה אתה הולך לישון ?? "

"אל תדאגי, אני הולך לישון במקום טוב..." לוקח הטלית... לוקח המחזור והולך.... לאיפה ? לבית קברות....

למה הוא הולך לישון בבית קברות ?

כאן יש מחלוקת :

ר' ישראל סלנטר אומר, שהוא הלך לבית קברות, כדי לשבור את מידת הכעס. אמר החסיד לעצמו, אני בערב ראש השנה כועס !! מחר אני עתיד להמליך את הקבי"ה למלך, וכתוב בזוהר, שכל הכועס, כאילו עובד עבודה זרה. הלך לבית קברות, שם אף אחד כבר לא כועס, כולם שם רגועים... ☺ אני אשב שם לילה שלם, יראה את כל אלה שנפטרו לבית עולמם השנה... בבוקר אני יקום כמו חדש !

הגאון ר' מתתיהו סלמון, המשגיח של ישיבת ליקווד בארה"ב, אומר רעיון נפלא – החסיד הזה הלך לישון בבית קברות, כך מספרת הגמרא, פתאום בחצות לילה, הוא שומע שתי רוחות שמספרות זו עם זו.. הוא נבהל... מה קרה אנשים מדברים בבית קברות !!

הוא מתעורר וניגש לשמוע מה הם מדברים... רוח אחת אומרת לשניה – ראש השנה היום !

"נו... אז מה את רוצה ? תכתבי ותחתמי לחיים טובים ולשלום... מה את רוצה ?

"לא... כבר מתחילים לרדת פסקי דין... בואי אני ואת נשות בעולם, ונשמע איזה פסקי דין יצאו כבר"

אומרת לה חברתה – אני לא יכולה לצאת, אני קבורה במחצלת של קנים... תראו איזה עוני....

טוב, החסיד כבר לא חוזר לישון... הוא מחכה שהרוח תחזור...

חוזרת הרוח בחזרה, ויש לה בשורה – שמעתי גזר דין ראשון – **כל הזרוע ברביעה ראשונה ברז מלקה אותו.**

עוזב את בית הקברות בשמחה, הולך לבית הכנסת... הוא ב"ה חושב שניצל. ממה ניצל ?

מיד אחרי סוכות הוא יזרע, יש לו בבית 20 קילו של חיטים, כדי לזרוע. אם היה ישן בבית, הכל היה הולך.

יוצא חג הסוכות, כולם יוצאים לעבודה, חורשים... שואלים אותו "דוד, מה איתך ? "

"לא... אני קיבלתי על עצמי בראש השנה, עד חנוכה, אני בכולל".

יופי... יושב בכולל לומד... כולם חורשים... התחיל לרדת גשם... כולם מרוצים... אחרי חודש, פתאום מכת ברד, כל היבולים נהרסו !

החסיד הזה יושב ולומד... "איך ניצלת... כל היבול שלנו הלך לאבדון...."

הולך החסיד, וזרע אחרי חנוכה.. ב"ה חורש, הכל גדל... בכל המדינה לאף אחד אין חיטה, רק אצלו גדל !

עד כאן הקטע שקשור אלינו, אבל הגמרא ממשיכה, שגם שנה אחרי זה, הוא הלך לישון שם, גם בלי שאשתו תרגיז אותו ☺

שואל הגאון ר' מתתיהו סלמון – איך יכל להיות, שבכל המדינה, רק אחד זוכה לתבואה ???

ואומר – בן-אדם שיש לו דינר אחד בבית, אחרון ! שידוע שבאמצעות הדינר הזה, הוא יכל לאכל בשבועות הקרובים, הוא לוקח את הדינר, ונותן אותו לפני, מתוך ידיעה, שיתכנן שבשלושת השבועות הקרובים, אין לו מה לאכל !

אומר הקב"ה – אדם שנותן את הדינר, מתוך ידיעה שיכל להיות שלא יהיה לא מה לאכל... זה יקבל אוכל בשביל כולם !!!

כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך !

זאת אומרת, איך שאתה מתנהג, אני מתנהג איתך... זה ה' צִלְךָ עַל יַד יְמִינְךָ.

מספר המדרש (ויקרא רבה, פרק לד) - בְּיוֹמֵי דְרַבִּי תַנְחוּמָא הָיוּ צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְמַטְרָא אֲתוֹן לְגַבִּיָּה וְאִמְרִין לִיה רַבִּי גִזְרַתְךָ תַעֲנִיתָא דִּיחֻת מַטְרָא, גִזְרַתְךָ תַעֲנִיתָא פְעַם רַאשׁוֹנָה וְשִׁנְיָה וְלֹא יִרְדּוּ גְשָׁמִים, פְעַם שְׁלִישִׁית קָם וְדַרְשׁ אִמְרַן לֹן כָּל עַמָּא יִפְלִיגוֹן

מצוה אתם רוצים גשמים !! יש רק פתרון אחד – כל אחד הולך הביתה, מוציא את הכסף שיש לו במזרוניים, הכל מחלק לצדקה, לא נישאר גרוש בבית ! כולם הולכים הביתה, להוציא את הכסף מהמזרוניים, לחלק את הכסף לעניים. **קם חד גבר ונסב מה דהוה ליה בגו ביתיה ונפק למפלגה, פגעה ביה משבקתיה, פוגשת בו גרושתו, ואמרה ליה זכי בההיא תן לי צדקה אתתא דמן יומא דנפקית מן ביתך לא חמית טב, מיום שיצאתי מהבית שלך, לא ראיתי יום אחד טוב בחיים שלי !** כיון שראה אותה ערמה ובצרה גדולה, נתמלא עליה רחמים ונתן לה, על שום ומבשרך לא תתעלם, חמיתיה חד גבר רואה אותו בן-אדם ברחוב, שהוא מדבר עם גרושתו [זה איסור דרבנן לדבר עם גרושה] ועוד נותן לה כסף סליק רץ לר' תנחומא ואמר ליה לרבי תנחומא אתה יודע למה לא יורד גשם !! **רבי אתה הכא ועברה הכא יש עבירות ! אמר ליה מה חמית מה קרה !! אמר ליה חמית גבר פלו דמשתעי למשבקתיה, ולא עוד אלא דיהב לה פריטין ראיתי אחד שמדבר עם גרושתו ועוד נותן לה כסף ! אי לאו דחשיד עליה לא יהיב לה ואם לא לדבר עבירה הוא מתכוון, למה הוא נתן לה !!** שלח רבי תנחומא ואיתיתיה שלח ר' תנחומא לקרוא לו ואמר ליה ברי בני היקר את דע דעלמא קאי בצערא שהעולם בצער ובראתה קיימא בצערא והבריות בצער ואזלת ואשתעית עם משבקתך ואתה הולך ונפגש עם גרושתך!! **ולא עוד אלא דיהבת לה פריטין אתה עוד נותן לה כסף אלולי דחשיד אתה לא יהבת לה פריטין, אמר ליה אמר לו אותו יהודי ולא כף דרשת ומבשרך לא תתעלם, את אמרת פל עמא יפקון ויפלגון מצוה אתה אמרת, שכל אחד ילך הביתה ויוציא את הכסף מהמזרוניים, ויתן לצדקה, וכך עשיתי קאים אנא למפלגה מצוה פגעת בי משבקתי איך שאני יוצא מהבית, פוגשת בי גרושתי ואמרת לי זכי בההיא תוכה בי אתתא דמן יומא דנפקית מביתך לא חמית טב עומדת מולי גרושתי, ואמרת לי בעיניים דומעות "מיום שיצאתי מהבית שלך, לא ראיתי יום אחד טוב, תן לי צדקה!** כיון שראיתיה ערמה ובצרה גדולה נתמלאתי עליה רחמים ראיתי אותה שהיא מסכנה, בגדים בלויים, בלי שיניים, ראיתי שהיא אומללה, ונתתי לה את כל הכסף ונתתי לה על שום ומבשרך לא תתעלם. באותה שעה הגביה רבי תנחומא פניו לשמים ואמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבונו של עולם מה אם זה שהוא בשר ודם ואכזרי ולא היה עליו מזונותיה נתמלא עליה רחמים ונתן לה, אנו שאנו בני בניך בני אברהם יצחק ויעקב ומזונותינו עליך, על אחת כמה וכמה שתתמלא עלינו רחמים, באותה שעה ירדו גשמים ונתרוח העולם.

רבתי, מה כתוב פה ?

עומד בן-אדם, שבאה אליו גרושתו, וזו לא גרושתו שהוא גירש, זה היא ביקשה גט ! היא באה אליו, ואמרה לו "מיום שעזבתי אותך, לא ראיתי יום אחד טוב ! "

אם הוא היה רשע, מה הוא היה צריך לומר לה ?

"מואה...ברוך ה' ! הקב"ה משלם שכר טוב ליראיו... כול כלב ביזיגי יומא" ©

עומדת אשתו לשעבר ומתחננת ואומרת "אדוני, מיום שעזבתי אותך, לא ראיתי יום טוב"

מה הוא עושה ???

את כל הכסף הוא נותן לה !!!

אמר ר' תנחומא, רבונו של עולם מה אם זה שהוא בשר ודם ואכזרי ולא היה עליו מזונותיה נתמלא עליה רחמים ונתן לה, אנו שאנו בני בניך בני אברהם יצחק ויעקב ומזונותינו עליך, על אחת כמה וכמה שתתמלא עלינו רחמים..

אמר הקב"ה – בשבילו ירד גשם !

אם בן-אדם עושה פעולה כזאת, אומר הקב"ה – בשבילו אני יוריד גשם, למרות שזה לא הזמן !

אהיה אשור אהיה – כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך !

עוד גמרא אחת בע"ה, ומכאן נגיע לנקודה המרכזית :

מספרת הגמרא (מסכת תענית כה, ב) – היו צריכים לגשם... שוב מעשה בר' אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה ירד רבי עקיבא אחריו ואמר אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה אבינו מלכנו למענך רחם עלינו וירדו גשמים הוו מרנני רבנן יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה אלא שזה מעביר על מדותיו וזה אינו מעביר על מדותיו...

שואל ר' ישראל סלנטר – אם הוא מעביר על מידותיו והוא לא, אז ההוא יותר גדול ! אז איך הבת-קול אומרת שלא !!

אלא מה ?

אומר ר' ישראל סלנטר – אף אחד לא גדול יותר מהשני, אלא ר' אליעזר היה שייך לבית שמאי, בהנהגה של ייקוב הדין את ההר. היתה להם הנהגה של דין !

זאת אותה הנהגה, שלעתיד לבוא אומרים חז"ל, שהפסיקה תהיה עפ"י בית שמאי, כי ינהגו עפ"י דין. בית הילל נהגו במידת הרחמים. ר' עקיבא ותרן, הוא שייך לבית הילל.

אומר ר' ישראל סלנטר – כמו שבן-אדם נוהג, נוהגים איתו משמים. ר' אליעזר שייך לבית שמאי, ההנהגה שלהם היא "ייקוב הדין את ההר".

הוא יורד לפני התיבה, אומר 24 ברכות, ולא יורד גשם, למה ??

אומר הקב"ה – מגיע גשם ? לא מגיע גשם, אני לא נותן !

יורד ר' עקיבא לפני התיבה, אומר פעמיים 'אבינו מלכנו', וכבר יורדים גשמים, למה ??

אומר הקב"ה – מי שמוותר, גם אם לא מגיע גשם, אני נותן ! אם הוא נוהג בדרך הזאת, גם מהשמים נוהגים באותה דרך !

רבתי, אני רוצה כרגע בע"ה, לעמוד על דברי גמרא. את הגמרא כולנו מכירים. הקב"ה עינה לידי, את החוברת שנקראת **בית חיינו**.

החוברת הזאת, היא ליקוטים, שהוציאו מתלמידי הישיבות בליטא, כתבי יד של תלמידים. מצאתי שם מרגלית, רבתי אני אומר לכם, אולי חזרתי עשר פעמים, לראות אם אני רואה נכון מה שכתוב שם, פשוט דבר נורא !

בואו נקרא קודם כל את הגמרא :

ישנה גמרא (מסכת בבא מציעא פה, א) שכולם מכירים.

מספרת הגמרא – יום אחד רבי הולך ברחוב, ובצד השני במדרכה, הולך לו שוחט עם עגל, ואיך שרואה העגל את רבי, חוצה את הכביש וניכנס מתחת לגלימה של רבי. אמר לו רבי **זיל לכך נוצרת**. בא השוחט ולוקח את העגל.

אומרת הגמרא, שמאותו יום, החל רבי לסבול ייסורים ה' ירחם !

הגמרא מתארת את הסבל שהוא היה עובר – הוא היה גר בציפורי, ומהצעקות שהיה נאנק, היו שומעים אותו ספנים בים.

13 שנה התייסר בייסורים.

אומרת הגמרא - ע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו מה קרה ?

בחלוף 13 שנה, רבי יושב בסלון, השפחה שלו בבית מזיזה את הספה, רוצה לנקות, ופתאום היא רואה שחולדה הטילה שם ולדות.

בן פורת-יוסף, יש חולדונים קטנים, פתחו להם בסלון של רבי, בית החלמה לילודות ☺

היא הולכת למטבח, כדי להביא יאה עם מטאטא, להעיף אותם החוצה... שואל אותה רבי – מה את עושה ???

מה זה מה אני עושה !! אני עושה להם פינוי מהיר ! ☺

אמר לה רבי – אל תעשי את זה, הרי כתוב {תהילים קמה-ט} **ורחמינו על כל מעשיו תרחמי עליהם !**

"אז מה, להשאיר אותם פה ? "

כן !

אומרת הגמרא – באותו רגע שהוא אמר לה כן, פסקו הכאבים !

לשון הגמרא (בבא מציעא פה, א) - ע"י מעשה באו וע"י מעשה הלכו ע"י מעשה באו מאי היא דהוא עגלא דהו קא ממטו ליה לשחיטה אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי אמר ליה זיל לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין וע"י מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנשא אמתיה דרבי ביתא הוה שדיא בני כרכושא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב {תהילים קמה-ט} **ורחמינו על כל מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה...**

רבתי, לפני שנים אמרנו רעיון נפלא, שכדאי לחזור עליו, רעיון שכתוב בספר של הרב **וכטפויגל**, המשגיח של ישיבת ליקווד בעבר זצ"ל.

יש לו ספר שנקרא לקט רשימות, על הימים הנוראים, הוא מביא ביאור נפלא על הגמרא הזאת.

אמרנו היום בסליחות – **כי לך לבד עיננו תלויות** מה זו ההנהגה הזאת ?

אומר הרב **וכטפויגל רעיון נפלא** – בא רבי ואמר לעגל לך. ברגע שהוא אמר לעגל "לך", הקב"ה העניש אותו 13 שנים של ייסורים

שואל הרב וכטפויגל – מה, הוא לא עשה בסדר ? מה הוא היה צריך לקחת את העגל ולהושיב אותו בבית המדרש?!

אומר הרב וכטפויגל – למדנו מכאן יסוד. אם הקב"ה תובע את רבי, היה לרבי אסור לשלוח את העגל ! אלא מה ?

רבי היה צריך לחכות, שהשוחט יבוא, ויקח את העגל. אתה, אל תזרוק אותו. למה לא ?

כי מי שבא, מתחת לגלימה שלך, ומבקש ממך סיוע, אל תסגיר עבד אל אדוניו !

אתה לא רוצה לעזור לו ?!

אל תזרוק אותו. תחכה שיבוא השולט ויקח אותו בעצמו.

אומר הרב וכטפויגל – אם הקב"ה כך תבע את רבי, הקב"ה כך מתנהג.

ישנו פיוט, של הימים הנוראים, שכתב אותו ר' שלמה אבן גבירול, שם הוא אומר – ריבונו של עולם, אנה מפניך אברח, אנה אתכסה מחמתך ?

הדרך היחידה היא – **מחמתך אתכסה בצלך**.

משל למה הדבר דומה ?

אבא כועס מאוד על הילד שלו. יש לו חגורה ביד, הוא רוצה להכות אותו איתה.

הילד, אין לו לאן לברוח, נמצא בחדר צר, האבא נועל את הדלת.

אין דלת אחרת, הוא לבד מול אבא.

יש רק דרך אחת להינצל – לרוץ לאבא ולחבק אותו. **הוא ירוויח שני דברים :**

א' כל, הוא לא יקבל כלום בפנים, וזה פלוס גדול ☺

דבר שני – אבא יהיה מוגבל, כמה שהוא ינסה להכות, הוא לא יצליח, כי אתה מחבק אותו.

אומר ר' שלמה אבן גבירול – איך אני יכל לברוח ממך ?! אין לי שום דרך - **אתכסה מחמתך בצלך** – בצל שלך אני אתכסה !

מאיפה למדנו את זה?

מההנהגה שהקב"ה תבע את רבי.

אם עגל ניכנס מתחת לגלימה שלך, אל תזרוק אותו !

רעיון נפלא. עד כאן ביאורו של הרב וכטפויגל.

נעבור לביאורו של הרב איצלה בלאזר :

הוא שואל 6 שאלות על הגמרא הזאת.

שאלה 1 הוא שואל – אני לא מבין מה רוצים מרבי. בא אליו עגל, הוא אומר לו 'לך', הוא צודק ! מה אתה רוצה, שיקח אותו לשיבה ?!

הוא צודק, כי הגמרא אומרת כך – סוף אדם למיתה, סוף בהמה לשחיטה. אז רבי אמר לו "לך כי לכך נוצרת", הוא ציטט לו גמרא בברכות.

שאלה 2 הוא שואל – אני לא מבין, 13 שנה של ייסורים ? לא היו 13 ימי כיפור ? הוא לא ביקש סליחה ? לא עשה תשובה ?! עד המעשה עם החולדות הוא לא עשה תשובה ?!

שאלות נפלאות של ר' איצלה, תשמעו מה הוא אומר... גם מי שאין לו שערות, הם יעמדו לו ☺

אומר ר' איצלה כך – בשמים פוסקים, לפי מה שפוסקים למעלה, ובוודאי ברבינו הקדוש, שפסק שלו קובע בשמים !

מסופר על **החפץ חיים**, שהתפטר מהרבנות בראדין, למה ?

כי פעם אחת הגיע אליו אדם, שהכשיל אנשים בטרפות, והוא בא אל החפץ חיים, כדי שיתן לו דרך תשובה.

נתן לו החפץ חיים דרך תשובה... והקצב הסתלק לבית עולמו...

לילה אחד, החפץ חיים מתעורר, מעירים אותו משמים, ושואלים אותו – החפץ חיים, כשפסקת לקצב את דרך התשובה, האם פסקת לו, שזה כפרה על החטא, או שזה עדין לא כפרה, על העתיד לבוא ?

נבהל החפץ חיים – "אני יקבע מה נעשה עם נשמה בשמים !?"

התשובה היא – כן. כשגדול פוסק כאן, כך פוסקים בשמים !

הולך רבי, ואומר לעגל – לך, כי לכך נוצרת.

מה הוא אמר לו ?

אומר ר' איצלה רעיון נפלא .

תתרכזו 5 דקות רבותי, ברעיון נפלא :

אומר הגאון מוילנה – סוף, זה לא סיום.

כשהגמרא אומרת "סוף", היא לא מתכוונת תחנה סופית, היא מתכוונת "תכלית".

סוף מעשה, **במחשבה תחילה**.... **סוף אדם למיתה** – לא כשבן-אדם מת, זה הסוף שלו, אחרת היה כתוב בגמרא – אדם מת, סוף !

סוף אדם למיתה – התכלית של האדם למות. אז בשביל מה הוא חי ?

הוא חי בשביל למות. אז בשביל מה הוא נולד ?

כי הוא חי בשביל למות . כל מה שהוא חי, זה בשביל עוד מאה שנה , עוד תשעים שנה. התכלית של החיים זה למות !

סוף בהמה לשחיטה – התכלית של הבהמה להישחט . מגדלים אותה שנה שנתיים, הצדיקים אוכלים אותה, ומקבלים ממנה כוח לעבודת ה'. זה הייעוד של הבהמה.

אומר ר' איצלה – בא העגל ובוכה לרבי "אני לא רוצה למות... תושע אותי" ... "לך, כי לכך נוצרת "

מה הוא אומר לו בזה?

אמר לו רבי – אני יודע שאתה לא רוצה למות, אבל כדאי לך למות, כי כל התכלית שלך, שאתה חי, זה כדי להישחט !

"אבל אני לא רוצה"

אמר לו רבי – זה לא משנה בכלל, אם אתה רוצה או לא רוצה. אנחנו לא מסתכלים בכלל, ברצון שלך, אנחנו מסתכלים מה טוב לך, גם בלי שאתה רוצה !

משל למה הדבר דומה ?

ילד בן ארבע, הולך לרופא, ניכנס לו מסמר ברגל.

הרופא אומר – תשמע, צריך לתת לו טטנוס . לוקח את המזרק , ומכניס את החומר , ואומר לאבא "תחזיק אותו חזק"....

אבא , אני לא רוצה !!!!

זה לא רלוונטי אם אתה רוצה או לא... תשב בשקט !!! או שאני יתפוס לך את היד חזק ! ☺

אבל אני לא רוצה !!!

אבל זה טוב בשבילך !

מי שואל אותך מה אתה רוצה !! אני עושה מה שטוב לך !

מחזיק לו את היד, ונותנים לו זריקה.

ככה אמר רבי לעגל – לא משנה מה אתה רוצה... טוב לך שתשחט !

רבי נתן פסק בשמים – לא מתחשבים בחסרי דעה, מתחשבים עם מה שטוב להם, ולא עם מה שהם רוצים !

אומר הקב"ה – אהה, כך פסקת !! עכשיו יבואו עליך ייסורים !

למה ??

כי ייסורים טובים לאדם. טוב לו שהוא מתייסר !

למה טוב לו ???

כי הייסורים מזככים אותו לעולם הבא !

אז למה בן-אדם לא מבקש ייסורים ?

כי הוא לא רוצה ייסורים, הוא רוצה לחיות חיים שלווים !

אבל רבי אמר, שלא מתחשבים מה אתה רוצה... מתחשבים מה טוב לך !

אומר הקב"ה – אתה אמרת שטוב לך ייסורים ? תקבל !

התחיל רבי לסבול 13 שנה של ייסורים. זה לא יעזור 13 ימי כיפור, אומר ר' איצלה...

כל זמן שהוא לא ישנה את הפסק שלו, הוא ימשיך לסבול ! גם אם הוא יעשה חסדים לאלפי אנשים, זה לא יעזור לו, עד שהוא ישנה את הפסק.

מתי הוא שינה את הפסק ?

כעבור 13 שנה, באו אליו עכברים... באה אליו השפחה – רבי, יש עכברים ! צריך לזרוק אותם !

"למה לזרוק ? "

"כי יותר טוב להם, שהם נמצאים בחצר, שם יש חתולים, עכברושים, נמיות, יש פחים, יש ארוחות מסודרות... כאן בסלון יש להם רק מזגן" ☺

"אהה, את צודקת, אבל הם לא מבינים מה טוב להם. אם את תגעי בהם עכשיו, הם מפחדים, אל תגעי בהם, הם לא רוצים את זה. אם הם לא רוצים, אל תגעי בהם "

אומר הקב"ה – אההה, שינית את הפסק !! החלטת שמתחשבים בדעה של העכברים !! אם ככה, באותו רגע יפסקו הייסורים שלך ! כי כשם שאתה הווה עמי, אני הווה איתך !

כמו שאתה נוהג, אני מתנהג איתך ! זוהי ההנהגה של יום הכיפורים !

אומר הקב"ה – יעשו לפני כסדר הזה.

אם תעשו את הסדר הזה... אמירה לבד, אינה מספיקה, צריכים להתעטף בטלית כשליח ציבור. יחד כולם 'רחום וחנון', ואוהב חסדים וגומל חסדים, להידבק במידותיו של הקב"ה !

מבטיח הקב"ה ברית כרותה לייג מידות של רחמים.

אנחנו הולכים ליום, שכולו מבוסס על ייג מידות של רחמים. מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון.

אם כל אחד, כותב הרמב"ם, כל אחד עסוק בנינת צדקה. היסוד שלו, זה מגמרא במסכת ראש השנה, שאומרת – ארבעה דברים מקרעים גזר דינו של אדם, אחד מהם זה צדקה.

בזכות המצוה הזאת, שנרבה בחסדים, ננצל את הזמן, יאמר הקב"ה – כשם שאתה הווה עמי, אני הווה עמך. אם ננהג ברחמים מרובים, נשפיע אחד על השני, אהבה, נתפייס אחד עם השני, יזכנו הקב"ה, שנחתם כולנו, לשנת גאולה וישועה, לשנת שופרו של משיח, במהרה בימינו אמן ואמן !!!